

«З інвалідністю в Німеччині — частина 1: Як отримати допомогу з догляду? Як отримати допоміжні засоби пересування?»,

– Ознайомлення з німецькою системою догляду –

**09.11.2022 — онлайн-захід
організації Handicap International e.V.**

Paritätischer Wohlfahrtsverband – Gesamtverband e.V.

Торстен Міттаг / Доповідач Надання допомоги людям похилого віку та догляд, правове обслуговування

Погляд назад

Після початку повномасштабної війни в Україні та спричиненою нею хвилею біженців юридичні умови для біженців, які потребують допомоги, були не лише складнішими, а й більш обмеженими, ніж сьогодні:

- Надання спеціальних видів допомоги було можливим в окремих випадках відповідно до положень Закону про надання соціальної допомоги особам, які претендують на отримання притулку (за умови, що люди зареєстровані, і таким чином встановлено статус перебування).
- Як інші виплати могли надаватися «Виплати із забезпечення здоров'я» (AsylbIG згідно § 6 абз. 1).
- Що стосується догляду, то було відомо про рішення Федерального адміністративного суду (BVerwG) за 2001 рік, згідно з яким можна отримати соціальну допомогу з надання догляду (BVerwG, рішення від 20.7.2001 – 5 B 50/01).
- Суб'єкти витрат (в цьому випадку суб'єкти надання соціальної допомоги) не були до кінця впевнені в тому, як його застосовувати, спосіб його використання був досить обмежувальним, тобто стриманим і обмеженим.

Погляд назад

Після початку повномасштабної війни в Україні та спричиненою нею хвилею біженців юридичні умови для біженців, які потребують допомоги, були дуже складними:

- Влітку 2022 року належним чином і також відповідно до вимог організації Paritätischer Wohlfahrtsverband за законом так звані «особи, які мають право отримувати допомогу» згідно із Законом про надання соціальної допомоги особам, які претендують на отримання притулку (AsylbIG), були включені до необхідних відповідних книг Соціального кодексу.

Доступ до обов'язкового медичного страхування, обов'язкового страхування на випадок потреби у догляді (SGB XI) та допомоги у догляді в рамках соціальної допомоги (SGB XII)

- З 1 червня 2022 року біженці з України, які потребують допомоги, мають право на отримання допомоги відповідно до SGB II (базове забезпечення для осіб, які шукають роботу) або SGB XII (соціальна допомога).
- Таким чином, одержувачі допомоги згідно з SGB II отримують доступ до обов'язкового медичного страхування (GKV) і тим самим до повного каталогу послуг GKV.
- З точки зору права на отримання допомоги одержувачі допомоги відповідно до SGB XII прирівнюються до застрахованих осіб GKV.

Доступ до обов'язкового медичного страхування, обов'язкового страхування на випадок потреби у догляді (SGB XI) та допомоги у догляді в рамках соціальної допомоги (SGB XII)

- Біженці з України, які не потребують допомоги, оскільки вони продовжують працювати, перебуваючи в Німеччині, тим самим отримують дохід або мають у своєму розпорядженні фінансові кошти, мають право приєднатися до добровільного страхування в обов'язковому медичному страхуванні (GKV) (пор. § 417 SGB V).
- Добровільні учасники системи обов'язкового медичного страхування водночас підлягають обов'язковому страхуванню у межах соціального страхування на випадок потреби у догляді згідно з § 20 (SGB XI). Право на отримання допомоги у рамках соціальної системи страхування на випадок потреби у сторонньому догляді згідно з SGB XI існує лише у тому випадку, якщо учасники системи страхування на випадок потреби у сторонньому догляді виконали умови щодо часу попереднього страхування (§ 33 абз. 2 SGB XI — протягом останніх десяти років до моменту подання заяви застраховані особи повинні були бути застраховані у якості члена або мали сімейну страховку протягом не менше двох років).
- Біженці з України, як правило, не можуть виконати цю умову щодо часу попереднього страхування, тому вони можуть отримувати допомогу згідно з SGB XI лише після її виконання.
- Однак у цьому випадку може існувати право на «допомогу у догляді» згідно з SGB XII, щоб у цей період часу можна було надавати необхідні послуги. Їх має надавати організація, яка надає соціальну допомогу.

Умови отримання права на допомогу у догляді згідно з SGB XII

- Умовою для отримання допомоги у догляді завжди є брак фінансових коштів та наявність потреби у догляді (відповідно до визначення поняття «потреба у догляді» в Німеччині).
- Те, яку допомогу у догляді отримують особи, які потребують догляду, залежить, по-перше, від встановленого ступеня потреби догляду, по-друге, від конкретних обставин, наприклад, чи надаються послуги з догляду в домашніх умовах, чи надає послуги амбулаторна служба з догляду та обслуговування, чи задіяний стаціонарний медичний заклад.
- Для визначення наявності потреби у догляді та ступеня потреби догляду необхідно подати заяву до відповідної фінансової організації (суб'єкт надання соціальної допомоги) (управління соціального забезпечення району, в якому ви проживаєте). Тоді у разі потреби управління соціального забезпечення має направити експерта.

Умови отримання права на допомогу у догляді згідно з SGB XII

За певних умов залежно від ступеня потреби догляду розрізняють:

- Потреба у догляді, починаючи зі ступеня потреби догляду 2
- За наявності ступеня потреби у догляді 1 розглядається питання щодо надання суми допомоги, допоміжних засобів для догляду та заходів щодо покращення житлового середовища.

Більшу частину наданої тут інформації можна також знайти на сайті:

<https://www.bundesgesundheitsministerium.de/faq-medizinische-hilfe-ukraine.html>

Як оцінюється потреба у догляді чи що враховується?

Головним чином існують шість модулів оцінки та п'ять ступенів потреби догляду:

- Мобільність: Наскільки самостійною є людина у разі самостійної зміни положення тіла?
- Когнітивні та комунікативні навички: Тут йдеться, наприклад, про те, чи може людина та в якій мірі приймати рішення, брати участь у бесідах, орієнтуватися у просторі та часі чи впізнавати людей.
- Поведінка та психологічні проблеми: Враховуються стани неспокою аж до агресивної поведінки та самоушкодження, страхи, галюцинації, депресивний настрій.
- Здатність обслуговувати себе самостійно: До здатності обслуговувати себе самостійно відносяться, наприклад, особиста гігієна, одягання та роздягання, наскільки самостійно чи несамостійно відбувається процес прийому їжі та користування туалетом.
- Подолання та самостійне вирішення ситуації щодо викликів та стресів, зумовлених захворюванням або лікуванням: Обсяг сестринського догляду, наприклад, під час роздачі медикаментів, зміни пов'язок тощо.
- Організація повсякденного життя та соціальних контактів: Враховуються, наприклад, організація розпорядку дня, взаємодія з іншими людьми та підтримка контактів.

Обсяг послуг відповідно до SGB XII

Відповідно до § 63 SGB XII допомога у догляді може включати таке:

Допомога у догляді включає для осіб, які потребують догляду, зі ступенем потреби у догляді 2, 3, 4 або 5

1. догляд у домашніх умовах у вигляді

- а) виплати з догляду (§ 64a),
- б) допомоги у догляді в домашніх умовах (§ 64b),
- с) заміщення особи, яка здійснює догляд (§ 64c),
- д) засобів для надання догляду (§ 64d),
- е) заходів щодо покращення житлового середовища (§ 64e),
- ф) інших послуг (§ 64f),
- г) цифрових додатків з догляду (§ 64j),
- h) додаткову підтримку при використанні цифрових додатків з догляду (§ 64k),

Обсяг послуг відповідно до SGB XII

Відповідно до § 63 SGB XII допомога у догляді може включати таке:

Допомога у догляді включає для осіб, які потребують догляду, зі ступенем потреби у догляді 2, 3, 4 або 5

2. догляд за умов денного стаціонару (§ 64g),
3. короткочасний догляд (§ 64h),
4. суму допомоги (§ 64i) та
5. догляд за умов стаціонару (§ 65).

Обсяг послуг відповідно до SGB XII

Відповідно до § 63 SGB XII допомога у догляді може включати таке:

Допомога у догляді включає для осіб, які потребують догляду, зі ступенем потреби догляду 1

1. засоби для надання догляду (§ 64d),
2. заходи щодо поліпшення житлового середовища (§ 64e),
3. цифрові додатки з догляду (§ 64j),
4. додаткову підтримку під час використання цифрових додатків з догляду (§ 64k) та
5. суму допомоги (§ 66).

Приклади обсягу допомоги у рамках системи страхування на випадок потреби у сторонньому догляді згідно з SGB XI

- Нижче наведено приклади обсягу допомоги у рамках системи страхування на випадок потреби у сторонньому догляді згідно з SGB XI, на які посилається SGB XII.
- Слід враховувати, що стосовно незастрахованих осіб суб'єкти надання соціальної допомоги приймають рішення у кожному конкретному випадку про розмір наданої допомоги. Це може означати те, що виплачуються не ті суми, які наведені нижче, або допомога у негрошовій формі оплачується у більшому обсязі.
- Застраховані особи у соціальній системі страхування на випадок потреби у сторонньому догляді навпаки мають на вказані нижче суми та виплати (у разі виконання умов) законне право. Якщо сум недостатньо або особа, яка потребує догляду, не може самостійно сплачувати внески, у таких випадках суб'єкт надання соціальної допомоги виступає як страховик залишкової суми витрат на допомогу у догляді. Таким чином це два абсолютно різні випадки.

Приклади обсягу допомоги у рамках системи страхування на випадок потреби у сторонньому догляді згідно з SGB XI

	<i>Pflegegrad 2</i>		<i>Pflegegrad 3</i>		<i>Pflegegrad 4</i>		<i>Pflegegrad 5</i>	
§ 37 Pflegegeld		316 €		545 €		728 €		901 €
§36 Sach-leistung ambulant		724 €		1.363 €		1.693 €		2.095 €
§ 41 teilstationär		689 €		1298 €		1612 €		1995 €
§ 43 Vollstationär	Zzgl. Zuschuss regelung n. § 43c SGB XI	770 €	Zzgl. Zuschuss regelung n. § 43c SGB XI	1262 €	Zzgl. Zuschuss regelung n. § 43c SGB XI	1775 €	Zzgl. Zuschuss- regelung n. § 43c SGB XI	2005 €
§ 28a Pflegegrad 1	Die Pflegeversicherung gewährt den Entlastungsbetrag gemäß § 45b Absatz 1 Satz 1 in Höhe von 125 € monatlich. Dieser kann gemäß § 45b im Wege der Erstattung von Kosten eingesetzt werden, die dem Versicherten im Zusammenhang mit der Inanspruchnahme von Leistungen der Tages- und Nachtpflege sowie der Kurzzeitpflege, von Leistungen der ambulanten Pflegedienste im Sinne des § 36 sowie von Leistungen der nach Landesrecht anerkannten Angebote zur Unterstützung im Alltag im Sinne des § 45a Absatz 1 und 2 entstehen. Wählen Pflegebedürftige des Pflegegrades 1 vollstationäre Pflege, gewährt die Pflegeversicherung gemäß § 43 Absatz 3 einen Zuschuss in Höhe von 125 € monatlich.							
§ 39 Verhind- erungspflege		1612 €						
§ 42 Kurzzeit- pflege		1.774 €						
§ 45b Entlastungs- betrag	Pflegebedürftige in häuslicher Pflege haben Anspruch auf einen Entlastungsbetrag in Höhe von bis zu 125 € monatlich. Er dient der Erstattung von Aufwendungen, die den Versicherten entstehen im Zusammenhang mit der Inanspruchnahme von Leistungen der Tages- oder Nachtpflege, Leistungen der Kurzzeitpflege, Leistungen der ambulanten Pflegedienste im Sinne des § 36, in den Pflegegraden 2 bis 5 jedoch nicht von Leistungen im Bereich der Selbstversorgung, Leistungen der nach Landesrecht anerkannten Angebote zur Unterstützung im Alltag im Sinne des § 45a. Die Erstattung der Aufwendungen erfolgt auch, wenn für die Finanzierung der vorgenannten Leistungen Mittel der Verhinderungspflege gemäß § 39 eingesetzt werden.							

Інші виплати — здійснення медичного догляду:

- З точки зору права на отримання допомоги одержувачі допомоги відповідно до SGB XII прирівнюються до застрахованих осіб GKV. Після затвердження допомоги згідно з SGB XII ви отримуєте повний доступ до системи обов'язкового медичного страхування (GKV). Це відповідає праву на медичне обслуговування з використанням картки медичного страхування згідно з § 264 SGB V.
- Витрати, що виникають у зв'язку з цим, бере на себе управління соціального забезпечення. Проте картка медичного страхування згідно з § 264 SGB V не передбачає страхування на випадок потреби у сторонньому догляді.

Здійсненням медичного догляду займаються амбулаторні служби догляду, які, як правило, надають послуги з догляду.

Приклади здійснення медичного догляду:

- роздача медикаментів
- вимірювання рівня цукру в крові та ін'єкції інсуліну
- зміна пов'язок
- вимірювання артеріального тиску

Насамкінець...

- Для більш ефективної координації розподілу біженців з інвалідністю та/або осіб, які потребують догляду, у Німеччині було створено Федеральний контактний центр при Німецькому Червоному Хресті (DRK). Завдання полягає в тому, щоб звести вразливі групи відповідно до їх потреб з організацією, що максимально підходить.
- Зв'язатися з Федеральним контактним центром можна за телефоном гарячої лінії 030/85404789 або через Інтернет за посиланням <https://drk-wohlfahrt.de/bundeskontaktstelle/>

Насамкінець...

Евакуація та забезпечення людей, які пережили Голокост в Україні:

- Федеральний уряд надає підтримку Jewish Claims Conference і Центральній благодійній організації євреїв у Німеччині в евакуації людей, які пережили Голокост та вкрай потребують догляду, з України. До цього часу було евакуйовано до Німеччини 94 людей, які пережили Голокост та вкрай потребують догляду (станом на 27.06.2022).
- Розміщення надається по всій Німеччині, частково в єврейських будинках для людей похилого віку, але все-таки частіше в установах товариства Bundesarbeitsgemeinschaft der Freien Wohlfahrtspflege e.V. (AWO, Caritas, Der Paritätische Gesamtverband). Однак важливим критерієм розміщення є близькість установи до єврейської громади та наявність осіб, які розмовляють російською та/або українською мовою.

Дякую за увагу!